

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ

A. Ευρώ και Απασχόληση

Στο τεύχος αυτό θα παρουσιάσουμε τρία θέματα που αφορούν την απασχόληση και ενδιαφέρουν άμεσα την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Στο πρώτο θέμα γίνεται αναφορά στις επιπτώσεις του ευρώ στην απασχόληση (Α), στο δεύτερο θέμα παρουσιάζεται η θέση των κοινωνικών θεμάτων στα προγράμματα δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Β) και στο τρίτο θέμα αναφέρεται η ενεργός συμμετοχή του τραπεζικού κλάδου στις παραπάνω διαδικασίες (Γ)

Γεώργιο Y. Δ. Τσοτήρη
Δικηγόρου-
Νομικού Συμβούλου ΕΕΤ
για θέματα Εργατικού Δικαίου
και Εργασιακών Σχέσεων,
ΕΜΥ Πανεπιστημίου Αθηνών,
DEA Πανεπιστημίου Παρισιών

Οι επιπτώσεις του ευρώ στην απασχόληση διχάζουν τους ερευνητές. Αναπτύσσονται απόψεις, που κυμαίνονται από τη δυσοίωνη προοπτική της αύξησης της ανεργίας μέχρι την αισιόδοξη θέση της αύξησης του όγκου της απασχόλησης. Από τη μέχρι σήμερα μικρή εμπειρία προκύπτει ότι οι επιπτώσεις του ευρώ στην απασχόληση δεν θα είναι ομοιόμορφες, αλλά θα διαφοροποιούνται ανάλογα με τους οικονομικούς τομείς, τις χώρες, αλλά και τις μικρότερες τοπικές κοινωνίες. Ειδικότερα:

I. Πολιτικό επίπεδο

Το ενδιαφέρον που έχει η ΟΝΕ και η εισαγωγή του ευρώ για την απασχόληση, είναι ότι με την αφορμή αυτή η Ευρωπαϊκή Ένωση υποχρεώθηκε μέσα από ενδιαφέρουσες αντίθετες απόψεις, ειδικά μεταξύ Γαλλίας και Γερμανίας (Γαλλία — συντονισμός οικονομικής πολιτικής και απασχόλησης, Γερμανία — όχι δέσμευση κοινοτικών πόρων για την απασχόληση), να εισάγει στο Άμστερνταμ νέο κεφάλαιο στη Συνθήκη, ειδικά αφιερωμένο στην απασχόληση την οποία ανάγει σε ζήτημα γενικού συμφέροντος για την Κοινότητα. Στο εξής η ΕΕ θα συντονίζει τις δράσεις των κρατών-μελών και όπου χρειάζεται θα μπορεί να συμπληρώνει τις επί μέρους αναποτελεσματικές κρατικές δράσεις. Η απασχόληση μέσω της συζήτησης και του προγράμματος της ΟΝΕ έγινε κοινός ευρωπαϊκός στόχος.

II. Οικονομικό επίπεδο

Η ανάλυση που γίνεται από ευρωπαίους ερευνητές είναι ότι το ενιαίο νόμισμα θα διευκολύνει τις επενδύσεις, την ανάπτυξη και την απασχόληση, γιατί θα τονώσει τις χρηματοοικονομικές ανταλλαγές και θα εξαφανίσει έτσι διάφορους παράγοντες αστάθειας, που υπήρχαν ήδη εγγενώς, πλην όμως δεν θα επιλύσει τα διαρθρωτικά προβλήματα, που έχουν οι ευρωπαϊκές οικονομίες. Με την έννοια αυτή, για παράδειγμα, το δημόσιο χρέος, που σαν αποτέλεσμα έχει την αύξηση των επιτοκίων και εκ τούτου την αποφυγή επενδύσεων, έχει τελικά αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση, αλλά δεν εξαρτάται βασικά από το ευρώ. Στο ίδιο μήκος κύματος, αντίστοιχα, το ευρώ έχει ανάγκη για να επιτύχει η εφαρμογή του ένα οικονομικό περιβάλλον, στο οποίο το δημόσιο χρέος των Κρατών-μελών θα ελέγχεται και θα εξασφαλίζεται η σταθερότητα στα επιτόκια. Έτσι μόνο θα γίνει δυνατή η ανάπτυξη διακοινοτικών ανταλλαγών, θα ενδυναμωθεί η ανάπτυξη και θα αυξηθεί η απασχόληση. Απαντήσεις ακόμα δεν υπάρχουν, αρχίζουν όμως να διαμορφώνονται άξονες συνειδητοποίησης των τρεχουσών οικονομικών αναγκών και προτεραιοτήτων:

1) Το ενιαίο νόμισμα αποτελεί ισχυρό όπλο των Ευρωπαίων για την προσαρμογή στο παγκόσμιο ανταγωνισμό και τη διασφάλιση ανταγωνιστικότητας των προϊόντων τους. Έτσι μειώνονται οι αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση σε σχέση με μία μη ενοποιημένη ευρωπαϊκή

οικονομία.

2) Εκτιμάται ότι το ευρώ θα βελτιώσει τους όρους χρηματοδότησης των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων με σταθερά επιτόκια, που θα τα εγγυάται η ανεξάρτητη Κεντρική Τράπεζα, γεγονός που συνδέεται με την προοπτική μείωσης των ομαδικών απολύσεων.

3) Το ενιαίο νόμισμα θα δημιουργήσει μεγαλύτερη ρευστότητα με αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας μεγάλης αγοράς σε ευρώ, πιο ευέλικτης σε επενδύσεις και συσσώρευσης ιδίων κεφαλαίων, γεγονός που θεωρείται παράγοντας δημιουργίας θέσεων εργασίας.

4) Το ευρώ θα απλοποιήσει την καθημερινή ζωή των Ευρωπαίων πολιτών, αφού θα διευκολύνει τις πληρωμές και τις συγκρίσεις των τιμών σε όλη την Ευρώπη με αποτέλεσμα την ασφάλεια του ανταγωνισμού και κατά συνέπεια την αυξημένη διασφάλιση της αποταμίευσης μικρών και μεγάλων κεφαλαίων, γεγονός που επιτρέπει τον προγραμματισμό των επενδύσεων και την καλύτερη διερεύνηση των κινδύνων της αγοράς. Η επίπτωση αυτή εκτιμάται ότι διασφαλίζει μια άμεση σχέση μεταξύ εργασίας και αποδοχών και βελτιώνει την υποκίνηση των εργαζομένων για μεγαλύτερη παραγωγικότητα.

III. Κοινωνικό επίπεδο

Υπάρχει έντονος φόβος από μεγάλη μερίδα Ευρωπαίων πολιτών και ειδικά από την πλειοψηφία των εργαζομένων, ότι το ενιαίο νόμισμα εντατικοποιεί τον οικονομικό ανταγωνισμό με αλλοδαπά εκτός Ευρώπης κράτη και οικονομίες και έτσι τίθενται σε αμφισβήτηση κοινωνικά κεκτημένα, στο βαθμό που οι εθνικές κυβερνήσεις των ευρωπαϊκών κρατών θα έχουν αδυναμία παρέμβασης.

Στο σημείο αυτό, υπάρχει έντονος προβληματισμός για το μέλλον των εργασιακών σχέσεων σε μία Ευρώπη οικονομικά ενοποιημένη, που δρα σε περιβάλλον παγκόσμιου ανταγωνισμού, ενώ αντίθετα η εργατική νομοθεσία και η κοινωνική προστασία των εργαζομένων “αντιστέκονται” στην παραπάνω ενοποίηση, αφού το ισχύον νομικό καθεστώς διαφοροποιείται από κράτος

σε κράτος.

Η ανάγκη για ομοιομορφία της κοινωνικής νομοθεσίας προκύπτει βασικά από δύο κυρίαρχες τάσεις στις εργασιακές σχέσεις: α) την εσωτερική μετανάστευση εργαζομένων και κυρίως εξειδικευμένων στελεχών, που θα επιδιώκουν να εργάζονται στα “προνομακά” κοινωνικά κράτη-μέλη και β) τη μεταφορά επιχειρήσεων σε κράτη-μέλη με ελαστικότερη κοινωνική νομοθεσία και κατά συνέπεια χαμηλότερο κόστος παραγωγής (κοινωνικό dumping).

Η έλλειψη οποιασδήποτε κοινωνικής πρόβλεψης, σε όλη τη διαδικασία για τη μετάβαση στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση, επιρρωνύει τις παραπάνω επιφυλάξεις.

Οι επιφυλάξεις αυτές είναι πράγματι εύλογες, θα πρέπει όμως στον ειδικότερο προβληματισμό να προστεθεί η πολύμορφη δυναμική, που αναμένεται να έχει η υιοθέτηση του ευρώ. Συγκεκριμένα, όταν όλοι οι Ευρωπαίοι θα αποκτήσουν τη συνήθεια να συγκρίνουν τις τιμές, την αξία της εργασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, την περιουσία τους και τα εισοδήματά τους σε ένα ενιαίο νόμισμα, οι μηχανισμοί σύγκλισης των διαφορετικών κοινωνικών και μισθολογικών πολιτικών θα έχουν ήδη τεθεί σε λειτουργία, αφού πλέον η ανταλλαγή και μέτρηση όλων των κοινωνικών μεγεθών θα γίνεται αυτόματα. Αυτό που οι οικονομολόγοι δεν έχουν πει ή δεν μπορούν να πουν είναι ότι το πέρασμα στο ευρώ δεν είναι δυνατόν να ελαχιστοποιείται μόνο στις τεχνικές προετοιμασίες εισαγωγής του, αλλά θα διαφοροποιήσει επίσης τον τρόπο και τη νοοτροπία με την οποία σχηματίζονται οι τιμές, πληρώνονται οι μισθοί και αναθεωρούνται οι συντάξεις. Με την έννοια αυτή, η δυναμική των εργασιακών σχέσεων και αυτοί που ασχολούνται με την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, από εδώ και στο εξής έχουν πολλά να μας πουν.

Συμπέρασμα

Σύμφωνα με αναλυτές της ευρωπαϊκής απασχόλησης, τα κράτη που θα ευνοήσει περισσότερο η εισαγωγή του ευρώ, όσον

αφορά τον όγκο της απασχόλησης θα είναι εκείνα που:

- (α) θα καταφέρουν να μειώσουν τις κρατικές δαπάνες στο ελάχιστο δυνατό επίπεδο,
- (β) θα μειώσουν τις φορολογικές και κοινωνικοασφαλιστικές επιβαρύνσεις των επιχειρήσεων,
- (γ) θα αποκαταστήσουν προγράμματα δράσης για την απασχόληση,
- (δ) θα αναπτύξουν τη χρηματοδότηση καινοτομιών και έρευνας για την απορρόφηση αντίστοιχα εργαζομένων,
- (ε) θα στηρίξουν τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις,
- (στ) θα αμείβουν περισσότερο την ανάλυση πρωτοβουλίας και ευθύνης στην εργασία και όχι την απλή εκτέλεση,
- (ζ) θα κατορθώσουν οι πολιτικοί τους να επαναφέρουν στους πολίτες την εμπιστοσύνη στην Ενωμένη Ευρώπη με αληθινή επικοινωνιακή πολιτική, που θα μπορέσει να πείσει για το “γιατί και το πώς” της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης και της χρησιμότητας του ευρώ.

Β. Πρόγραμμα Κοινωνικής Δράσης του Ευρωπαϊκής Επιτροπής 1998-2000

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε τον Απρίλιο του 1998 πρόγραμμα κοινωνικής δράσης για την περίοδο 1998-2000. Το πρόγραμμα αυτό είναι το αποτέλεσμα μιας συνεχούς διαδικασίας διαβουλεύσεων και έρευνας, που άρχισε το 1993 με κεντρικό προβληματισμό “το μέλλον της ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής”, συνεχίστηκε με την πράσινη και λευκή Βίβλο το 1994 και το πρόγραμμα για τη μεσοπρόθεσμη κοινωνική δράση 1995-1997. Τα κυριότερα σημεία του προγράμματος 1998-2000 είναι τα εξής:

I. Η ανανέωση της ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής: μια στέρεη βάση για την οικοδόμηση του μέλλοντος

Η εμπάθυνση του σχεδιασμού της κοινωνικής δράσης ήδη έχει αποδώσει ενδιαφέροντα αποτελέσματα:

- Η πολιτική για την απασχόληση αποτελεί πλέον προτεραιότητα στην εν γένει δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Ένας ικανός αριθμός νομοθετικών προτάσεων υιοθετήθηκαν από το Συμβούλιο, βοηθώντας έτσι την ενδυνάμωση και συμπλήρωση των βασικών νομικών κοινωνικών κανόνων, στους οποίους στηρίζεται η ενιαία αγορά.
- Στρατηγικές πρωτοβουλίες, όπως το σχέδιο δράσης για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και η πράσινη Βίβλος για την οργάνωση της εργασίας, αποτελούν στοιχεία ανανέωσης της κοινωνικής πολιτικής.
- Αναγνωρίστηκαν ως βασικά σημεία ενός διευρυνόμενου κοινωνικού διαλόγου θέματα κοινού ενδιαφέροντος, όπως οι δημογραφικές τάσεις, η ανανέωση της κοινωνικής προστασίας, η μάχη κατά των φυλετικών διακρίσεων.
- Ο κοινωνικός διάλογος αποδίδει χειροπιαστά αποτελέσματα και ο διάλογος των πολιτών έχει κερδίσει σε εμπειρία.
- Η κοινωνική πολιτική απέκτησε στενή σχέση με τις υπόλοιπες πολιτικές της κοινότητας όπως πχ φαίνεται από την ενσωμάτωση της ισότητας ανδρών και γυναικών στις μεγάλες πολιτικές της Κοινότητας, την ενσωμάτωση των απαιτήσεων για την προστασία της υγείας στις άλλες κοινοτικές πολιτικές και την ανακοίνωση του 1997 για το περιβάλλον και την απασχόληση.

II. Απάντηση στις προκλήσεις ενός κόσμου που αλλάζει

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζει σοβαρές κοινωνικές προκλήσεις, που το παρόν πρόγραμμα έχει στόχο να αναδείξει:

- Η ανεργία διατηρείται σε υψηλό επίπεδο ειδικά για τους νέους, τις γυναίκες και τους μακροχρόνιους ανέργους.
- Ο κόσμος της εργασίας αλλάζει γρήγορα στο βαθμό που η παγκοσμιοποίηση και η κοινωνία της πληροφορίας διαφοροποιούν σοβαρά τις μορφές και την οργάνωση της εργασίας και τις ειδικότητες, που έχει ανάγκη η βιομηχανία. Στο άμεσο μέλλον η ικανότητα προσαρμογής θα είναι το

κλειδί της επιτυχίας.

- Η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός βρίσκονται πολύ κοντά στον πλούτο και στην επιτυχία. Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας πρέπει να προσαρμοστούν στις παρούσες αυξημένες ανάγκες.
- Το νέο οικονομικό πλαίσιο της ενιαίας αγοράς και του ενιαίου νομίσματος θα ενδυναμώσει την κοινή δράση μεταξύ κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής με άμεση συνέπεια τη δυναμική ανάπτυξη της απασχόλησης.
- Η αύξηση του μέσου ηλικίας του πληθυσμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης δημιουργεί μία μεγάλη πρόκληση, όσον αφορά την τροποποίηση της ισορροπίας μεταξύ ενεργών και συνταξιούχων και υπογραμμίζει την ανάγκη της λήψης μέτρων για την ανακούφιση και στήριξη της τρίτης ηλικίας σε μόνιμη βάση.
- Η κοινωνική πολιτική μπορεί να γίνει μοντέλο μίμησης στην προοπτική της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τα υποψήφια κράτη-μέλη και να διευκολύνει έτσι τις διαπραγματεύσεις για τη μελλοντική τους ένταξη.

III. Τα επόμενα βήματα: προτεραιότητα στην αλλαγή

Η υιοθέτηση της συνθήκης του Αμστερνταμ έδωσε ώθηση στην κοινωνική πολιτική, και δημιούργησε ένα νέο κεφάλαιο για την απασχόληση στη συνθήκη, συμπληρώνοντας έτσι τη διαδικασία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Η απασχόληση αποτελεί κομβικό σημείο για την πραγματοποίηση του οικονομικού προγράμματος, αφού μόνο μία Ευρώπη, που εργάζεται, θα μπορέσει να υποστηρίξει τις βασικές αξίες του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου. Για την επιτυχία του σκοπού αυτού, το παρόν κείμενο της Επιτροπής ομαδοποιεί τους διαφορετικούς άξονες δράσης σε τρεις κυρίως στόχους:

- Θέσεις εργασίας, ειδικότητες και κινητικότητα.
- Οι αλλαγές της εργασίας.
- Μία κοινωνία που στηρίζεται στην ολοκλήρωση.

Για την ανάπτυξη των παραπάνω

στόχων η Επιτροπή θα θέσει σε λειτουργία μια πανοπλία από εργαλεία:

- Συνεργασία και εμπάθυνση της δράσης με παροχή πληροφοριών και ενδυνάμωση της κοινωνικής πολιτικής, χρησιμοποίηση του κοινωνικού διαλόγου και του διαλόγου των πολιτών.
- Οικονομική υποστήριξη και μέτρα υποκίνησης, με ανανέωση και τροποποίηση του βασικού οικονομικού εργαλείου, για την ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων, που είναι το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.
- Νομοθετική παρέμβαση με προώθηση νέων κοινωνικών κανόνων ή αναθεώρηση ήδη υπαρχόντων με σκοπό τη δημιουργία μιας ενιαίας ελάχιστης κοινωνικής νομοθεσίας.
- Δημιουργία θέσεων εργασίας και πρόγνωσης της ανεργίας.
- Προώθηση και διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.
- Εκσυγχρονισμός της οργάνωσης της εργασίας και προώθηση της ικανότητας προσαρμογής.
- Στήριξη των βιομηχανικών αλλαγών ειδικά μέσω του διαλόγου των εμπλεκόμενων κοινωνικών εταίρων και της οικονομικής βοήθειας του ευρώ.
- Εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που προσφέρει η κοινωνία της πληροφορίας ειδικά όσον αφορά την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου και την προώθηση της απασχόλησης.
- Εγγύηση της ασφάλειας και της υγείας στο χώρο εργασίας, αύξηση της κοινωνικής προστασίας, της κοινωνικής ολοκλήρωσης και της υγείας των πολιτών.

Ολοκληρώθηκε και θα σταλεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή της ΕΕ η κοινή δήλωση μεταξύ της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας, της Ευρωπαϊκής Ένωσης των Ταμειοτρήριων, της Ευρωπαϊκής Ένωσης των Συνεταιριστικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Εργαζομένων (EURO-FIET), για την πράσινη Βίβλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σχετική με τη “Συνεργασία για μια νέα οργάνωση της εργασίας”. Η δήλωση αυτή αποτελεί την πρώτη κοινή ανακοίνωση εργοδοτών και εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα σε

Γ. Κοινή Δήλωση
Εργοδοτών και
Εργαζομένων
των Ευρωπαϊκών
Τραπεζών

ευρωπαϊκό επίπεδο και είναι αποτέλεσμα σχετικών διαβουλεύσεων των παραπάνω οργανώσεων που διήρκεσαν περίπου ένα χρόνο. Η κοινή αυτή δήλωση αποτελεί κατά τη γνώμη μας θεμελιώδη συμβολική κίνηση, αφού υπερβαίνει τα μέχρι σήμερα στεγανά του τραπεζικού συστήματος στις σχέσεις εργοδοτών και εργαζομένων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η Συνεργασία για μία νέα οργάνωση της εργασίας θεωρείται μία από τις σημαντικότερες πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αφού συνδέει, στοχοθετεί και επιδιώκει την ισορροπημένη αλλαγή στην οργάνωση της εργασίας με τη δημιουργία θέσεων εργασίας, εκπαίδευσης των εργαζομένων και τη γενικότερη βελτίωση των όρων εργασίας και των ποσοστών της απασχόλησης (βλ. και Δελτίο ΕΕΤ, αριθ. 12, Δ' τριμηνία 1997, σ. 133 επ. και Δελτίο ΕΕΤ, αριθ. 14, Β' τριμηνία 1998, σ. 141). Το κείμενο της κοινής δήλωσης έχει ως εξής:

1. Η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία, η Ευρωπαϊκή Ένωση των Ταμειωτρίων, η Ευρωπαϊκή Ένωση των Συνεταιριστικών Τραπεζών και η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Εργαζομένων (EURO-FIET) ευχαριστούν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που τους πρότεινε να σχολιάσουν την πράσινη Βίβλο σχετική με τη "Συνεργασία για μία νέα Οργάνωση της Εργασίας".
2. Υποστηρίζουμε το στόχο της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης στην Ευρώπη και αναγνωρίζουμε τη σημασία μιας αποτελεσματικής οργάνωσης της εργασίας για την επίτευξη του στόχου αυτού.
3. Παρατηρούμε ότι η Επιτροπή αναγνωρίζει στην πράσινη Βίβλο τις προκλήσεις που θέτει ο εκσυγχρονισμός της οργάνωσης της εργασίας, όσον αφορά το κανονιστικό πλαίσιο. Το πλαίσιο αυτό πρέπει ν' αφήσει στους πιστωτικούς οργανισμούς ένα ικανό περιθώριο χειρισμών, έτσι ώστε να τους επιτρέψει να προσαρμοστούν στις ταχείες αλλαγές των αναγκών της αγοράς. Αυτό θα γίνει ακόμα πιο αναγκαίο μετά την εισαγωγή του ευρώ.
4. Για να είμαστε εποικοδομητικοί, η ελαστικότητα θα πρέπει να συνοδεύεται από μία δίκαιη μέριμνα για την απασχόληση. Είμαστε πεπεισμένοι ότι οι αλλαγές που

γίνονται στην οργάνωση της εργασίας, είναι πολύ πιο αποτελεσματικές, όταν πραγματοποιούνται μέσα στην ίδια την επιχείρηση με συμβάσεις-πλαίσια. Οι διαδικασίες που εφαρμόζονται σήμερα γι' αυτές τις συμβάσεις στα κράτη-μέλη, στα διάφορα επίπεδα, πρέπει να γίνουν σεβαστές.

5. Με δεδομένη την αποκτιθείσα ωριμότητα από τις ευρωπαϊκές οικονομίες και κοινωνίες, όπου το εργατικό δυναμικό έχει υψηλή εξειδίκευση, οι εργαζόμενοι πρέπει να συμμετέχουν στην εξεύρεση των μέσων βελτίωσης, που θα πρέπει να γίνουν στην οργάνωση της εργασίας. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις έχουν ένα σημαντικό ρόλο να παίξουν στην έρευνα και εφαρμογή αυτών των βελτιώσεων.

6. Οι νέες μορφές οργάνωσης της εργασίας, η όλο και περισσότερο περίπλοκη τεχνολογία και οι διαρκείς ανακαλύψεις απαιτούν ένα προσωπικό συνεχώς πιο εξειδικευμένο και περισσότερο εκπαιδευμένο. Οι δημόσιες αρχές, οι επιχειρήσεις και οι εργαζόμενοι έχουν καθένας τους ένα μέρος ευθύνης και ένα σημαντικό ρόλο να παίξουν στο θέμα αυτό:

- Οι δημόσιες αρχές πρέπει να προσέχουν, έτσι ώστε η εκπαίδευση που παρέχουν να αντιστοιχεί στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και να προσφέρει στους πολίτες τις απαραίτητες γνώσεις για ν' αυξήσουν την ικανότητά τους για εργασία σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους και της ενεργού δραστηριότητάς τους.
- Οι επιχειρήσεις είναι οι πρώτες που ενδιαφέρονται για την εξειδικευμένη εκπαίδευση του προσωπικού τους και πρέπει να προωθούν την εκπαίδευση.
- Οι εργαζόμενοι πρέπει να κάνουν χρήση των δυνατοτήτων εκπαίδευσης, που τίθενται στη διάθεσή τους.

7. Η φορολόγηση της εργασίας πρέπει να ελαφρύνει, έτσι ώστε να γίνει το φορολογικό σύστημα πιο ευνοϊκό στην απασχόληση και να αυξηθούν οι επενδύσεις στην εκπαίδευση και στις αλλαγές στους χώρους εργασίας.

8. Οι νέες μορφές οργάνωσης της εργασίας πρέπει να προωθήσουν την ισότητα των ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών.

□